

บทคัดย่อ

การสำรวจและเก็บข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลป่าชุมชน ในหมู่บ้านวนศาสตร์ ชุมชนต้นแบบ ดำเนินการในบริเวณ บ้านห้วยบง หมู่ที่ 3 ตำบลพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ศึกษาลักษณะของสังคมพืช และกำลังผลิต พืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน และศึกษาข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการหมู่บ้านวนศาสตร์ชุมชนต้นแบบ โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา 10 เครื่องมือ ได้แก่ ประวัติชุมชน, แผนที่ชุมชน, ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน, สถานะทางเศรษฐกิจสังคม การเข้าถึงและการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน, แผนที่ทรัพยากร, การประเมินความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติของสภาพป่า เบื้องต้น, การใช้ทรัพยากรของชุมชนการถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในชุมชน, การประเมินกลุ่มคนและการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน, การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ผลของการศึกษาในบริเวณดังกล่าว พบว่า ชุมชนบ้านห้วยบงเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นไม่นานนัก ประมาณ 40 กว่าปี เท่านั้น สภาพทรัพยากรธรรมชาติในขณะนั้นยังอุดมสมบูรณ์ จนเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2520 ระบบสาธารณสุขโรค เริ่มเข้ามาถึงหมู่บ้าน ทรัพยากรธรรมชาติจึงถูกทำลายลงอย่างสิ้นเชิง จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2548 ประชาชนเริ่มตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนเครือข่ายเขาพระยาเดินธงขึ้นเพื่อบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติขึ้นใหม่ และขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชน ขึ้นในปี พ.ศ. 2549

การศึกษาเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ราษฎรที่ยากจน จะพึ่งพิงทรัพยากรในเรื่องของอาหารจากป่าชุมชนมากกว่ากลุ่มที่มีฐานะดี อาหารที่เก็บหาจากป่าชุมชน ส่วนใหญ่เป็นหน่อไม้, ผักนานาชนิด, เห็ดและสัตว์ขนาดเล็ก และในอนาคตราษฎรในพื้นที่ หวังว่าจะพัฒนา ให้ป่าชุมชนแห่งนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากมีศักยภาพด้านทิวทัศน์ที่สวยงามและอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวหลัก คือ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในด้านการศึกษาข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการนั้น พบว่า กลุ่มผู้มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการป่าชุมชน ส่วนกลุ่มผู้มีฐานะดี กลุ่มคนจน กลุ่มผู้หญิงและเยาวชน จะมีบทบาทในการสนับสนุน และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น

คำหลัก : ป่าชุมชนเขาพระยาเดินธง , บ้านห้วยบง , การสำรวจและเก็บข้อมูลอย่างมีส่วนร่วม